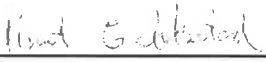
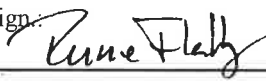

DOKUMENTTYPE; VK-NOTAT nr 6 /95

Tittel: A/S SYDVARANGER. SØKNAD OM VANNUTTAK FRA SVARTAKSLAVATN OG KIRKENESVANNENE		Tilgj.het: Off
Stikkord/emneord: Tillatelse §§ 104 - 106		Dato: 9. januar 1995
Ansvarlig: Knut Gakkestad	Adm.enhet: VK	Sign.:
Saksbehandler: Rune Flatby	Adm.enhet: VK	Sign.:
Dokumentet sendes til: Bjørn Wold Erling Diesen		

A/S Sydvaranger har sendt følgende søknad til fylkesmannen i Finnmark datert 16. juli 1992:

*"SØKNAD OM VANNUTTAK FRA SVARTAKSLAVANNET OG
KIRKENESVANNENE.*

1. A/S SYDVARANGERS BEHOV FOR FERSKVANN.

A/S Sydvaranger har behov for store mengder ferskvann i sine produksjonsanlegg i Kirkenes. En vesentlig del av ferskvannet anvendes i det såkalte supersliganlegget hvor det stilles meget store krav til klorinnholdet i sluttproduktet.

Bedriftens fremtidige produksjonsopplegg vil i stadig sterkere grad være avhengig av produksjonen av superslig og andre supersligbaserte spesialprodukter. Fra og med 1996, etter stans av pelletsproduksjonen basert på egen malm, vil disse produktene utgjøre hovedandelen av produktspekteret.

Ferskvannsbehovet i produksjonsanleggene er som følgende under ulike driftsforhold:

<i>Pellets + Pelletsslig + Superslig:</i>	<i>900-1.000 m³/time</i>
<i>Pellets + Pelletsslig :</i>	<i>ca. 450 m³/time</i>
<i>Pellets :</i>	<i>50-100 m³/time</i>

Ut fra dagens driftsopplegg gir dette et totalbehov i størrelsesorden 6,5 mill m³ pr. år.

2. EKSISTERENDE FORSYNINGSSYSTEM.

A/S Sydvaranger har allerede i mange år basert sin ferskvannsforsyning på uttak fra Kirkenesvannene og Svartakslavannet (bilag 1 og 2).

Tabellen nedenfor gir en oversikt over areal av vannene med tilhørende nedslagsfelt for det eksisterende forsyningssystemet.

	Vannene areal, km ²	Nedsl.felt areal km ²
KIRKENESVANNENE		
Førstevann	0,23	
Andrevann	1,10	
Tredjevann	0,40	
Prestevann	<u>0,43</u>	<u> </u>
Sum Kirkenesvannene	2,16	10,60
SVARTAKSLAVANNET	<u>1,58</u>	<u>18,96</u>
SUM	3,74	29,56

3 REGULERINGER AV VANNSTANDEN SIDEN 1976.

A/S Sydvaranger foretar regelmessige målinger av vannstanden i Andrevann og Svartakslavannet. Bilag 3 gir kotehøydene for de lokale fastpunkter som er anvendt ved disse målinger, samt vegetasjonsgrenser og andre kritiske punkter som setter grenser for reguleringsmulighetene i dagens system.

Vannstanden i Førstevann forsøkes holdt på et mest mulig stabilt nivå, gjennom en balanse mellom forbruk og regulerbar uttapping fra Andrevann.

Demningen mellom Prestevann og Andrevann har hatt kontinuerlig åpen luke siden 1984. Dvs. disse vannene reguleres pr. idag i samme takt.

Bilag 4 gir utviklingen av årlig høyeste og laveste vannstand i Andrevann siden 1976. En mere aktiv bruk av mulighetene for vannoverføring fra Svartakslavannet har ført til en betydelig stabilisering av vannstanden i Kirkenesvannene fra og med 1987.

Bilag 5 gir en mere detaljert utvikling av vannstanden i Andrevann og Svartakslavannet siden 1. januar 1990.

4. ALTERNATIV FERSKVANN-RESSURS.

Som alternativ til, eller for å minske reguleringsbelastningen på Svartakslavannet kan Store Ropelvvannet vurderes som ferskvannressurs. Arealet for dette vannet er 9,0 km².

A/S Sydvaranger anser det utfra dagens vannbehov som uaktuelt å vurdere en vannoverføring fra Store Ropelvvannet. En slik overføring medfører en investering i størrelsesorden 7 mill.kr. og står etter bedriftens mening ikke i forhold til de ulemper en regulering av Svartakslavannet innebærer.

5. SØKNAD OM FORTSATT VANNUTTAK.

For å kunne sikre en kontinuerlig produksjon i Kirkenes-anleggene søker A/S Sydvaranger om fortsatt vannuttak fra Kirkenesvannene og Svartakslavannet.

Dette vil nødvendigvis påvirke vannstanden i de aktuelle vannene. I det eksisterende forsyningssystemet, med full utnyttelse av reguleringsmulighetene for Svartakslavannet vil dette uttaket for de fleste år kunne gjøres innenfor reguleringsgrensene som angitt i tabellen nedenfor.

	Vegetasj. grense m.o.h	Vannstand i forhold til vegetasj. grense (m)		Vannstand meter over havet	
		Maks.	Min.	Maks.	Min.
Svartakslavann	11,5	+ 0,50	- 1,25	12,00	10,25
Andre/Tredjevann	45,3	+ 0,25	- 0,75	45,55	44,55
Førstevann	44,6	+ 0,40	- 0,35	45,00	44,25

For å unngå en større reguleringsbelastning i år med minimale nedbørsmengder, og for å kunne dempe reguleringsvariasjonene i år med normale nedbørsmengder er følgende tiltak under planlegging eller under utførelse:

- a. Reduksjon av ferskvannsforbruket i produksjonsanleggene.
- b. Utarbeidelse av mere nøyaktige modeller for avrenning og vannbalansen.
- c. Utarbeidelse av skriftlige rutiner for oppfølging av forbruk og regulering av ferskvannsressursene. (Kvalitetssikringssystem).
- d. Økning av magasinkapasiteten ved heving av følgende overløpsterskler.
 - d.1. Svartakslavann. Heving med ca. 0,5 m. Dvs. magasinet økes med ca. 0,8 mill. m³.
 - d.2. Prestevann. Stenging av luken i demningen øker magasinkapasiteten med ca. 0,2 mill. m³. Det forutsetter en regulering

til maks. ca. 46,5 m.o.h. (toppdemning = 46,4 m.o.h.)

- e. Reduksjon av nødvendig driftstid i supersliganlegget gjennom prosessoptimaliseringer.

5. MOTPART I REGULERINGSFORHOLDENE.

Etter A/S Sydvarangers vurdering, basert på reaksjoner hittil mottatt vedrørende eventuelle konsekvenser av vannuttaket, er følgende motpart i denne saken:

- a. Sør-Varanger kommune. Vurderer vannstandsreguleringer i forhold til planene om utbygging av Grenseland-prosjektet.
- b. Veivesenet. Vurderer vannstandsreguleringen i forhold til veistabiliteten.
- c. Husstander omkring Svartakslavannet og langs bekken til Bøkfjorden, i forbindelse med drikkevannsforsyningen. For de berørte husstander har A/S Sydvaranger allerede etablert et eget anlegg for drikkevannsforsyning.
- d. Finnmark Fylkeskommune v/Miljøvernavdelingen, i forbindelse med eventuelle begrensninger i fiskeoppgangen til Svartakslavannet.
- e. Husstand(er) omkring Svartakslavannet, i forbindelse med eventuelle begrensninger i båtadkomst til dette vannet."

Fylkesmannen i Finnmark har hatt ansvar for høring i distriktet.

Sør-Varanger kommune ved innlandsfiskenemnda og hovedutvalget for miljø fattet følgende vedtak 21.06 og 22.06 1993:

"Konsesjonssøker må pålegges en konsekvensanalyse som danner grunnlag for konsesjonsvilkår.

Innlandsfiskenemnda mener at i villkarene for reguleringene må det stilles absolutte villkår til maks-min reguleringshøyder og til at vannstandsvariasjonene følger den naturlige årssyklusen. For elva fra Svartakslavatnan må det stilles villkår for minimumsvannføring. Villkårene må settes opp på bakgrunn av økologiske, sikkerhetsmessige og estetiske hensyn."

Sør-Varanger kommune, teknisk etat har gitt følgende uttalelse datert 01.04.93:

"Teknisk etat har ingen merknader til A/S Sydvarangers vannstandsregulering av Svartakslavann og Kirkenesvannene.

Vi vil imidlertid gjøre oppmerksom på at vannledningens trase går gjennom et område på Langøra som kan bli et framtidig boligområde, (jfr. utredning av framtidige sentrumsnære boligområder i forbindelse med det pågående arealplanarbeidet (se vedlagte kart). "

Sør-Varanger Jeger- og fiskeforening uttaler i brev datert 20.04.93:

"Sør-Varanger Jeger- og Fiskeforening (SVJF) har siden 1980 hatt sin foreningshytte ved bredden av I. Kirkenesvann og etablerte samtidig ideen om Kirkenes Friluftspark. Realiseringen av Kirkenes Friluftspark er pr. i dag klar til utføring etter at reguleringsplanen for tiltaket er ferdigbehandlet i bygningsråd og arealplanen for Kirkeneshalvøya er behandlet og vedtatt i kommunestyret og det inklusive vårt parkforslag. Ut fra overstående har vi spesiell interesse av økologisk skånsom og estetisk akseptabel regulering av vannstanden i Kirkenesvannene og Prestevann. Vi forutsetter også økosystemet i og rundt Svartakslavann ikke forringes av regulering.

I A/S Sydvarangers søknad; i punkt 5. søknad om fortsatt vannuttak, går det fram at de forbeholder seg muligheten til å overskride deres eget forslag til reguleringsgrenser: " vil dette uttaket for de fleste år kunne gjøres innenfor reguleringsgrensene som angitt ".

SVJF advarer mot å gi A/S Sydvaranger en "blankofullmakt" til å overskride de reguleringsgrenser som settes.

Til de foreslåtte reguleringsgrensene har vi følgende merknader:

Det er ikke angitt hvilken årstid og hvor lang tid vannstanden holdes over/under vegetasjonsgrensa. Det må forutsettes at vannstanden ikke holdes lengere over vegetasjonsgrensa enn vanlig tid for vårflom. F.eks vil en 3 måneder regulert "vårflom," etter vår forstand, erodere jordsmonn og vegetasjon.

Svartakslavann: Øvre vannstand er foreslått til 0.5 meter over vegetasjonsgrensa og nedre til 1.25 meter under vegetasjonsgrensa. Det søkes her om tillates til en øvre vannstand som kan erodere vegetasjon og dermed forringe den estetiske opplevelsen av området. Reguleringstillatelse må forutsette at elve-utløpet fra vannet ikke tørrlegges.

Førstevann: Den foreslåtte øvre grense, 0.4 m. over vegetasjonsgrensa finner vi for høy, våtmarksområdet mellom 1.- og 2.- Kirkenesvann vil da kunne oversvømmes. Om oversvømmelsen skjer utenom naturens naturlige oversvømmelse, vil dette vil være spesielt ugunstig i hekkesesongen for vadefuglene som benytter området. Vi foreslår at A/S Sydvaranger pålegges å framskaffe en økologisk faglig vurdering av konsenkvensene ved regulering av de foreslåtte vassdrag. De må også utrede mulighetene for reduksjon av eget ferskvannsforbruk før endelig tillatelse gis. En eventuell tillatelse må ha absolutte krav om maksimum og minimum vannstand, spesifisert for måneder og uten omsyn til nedbørsvariasjoner fra ett år til ett annet. Maksimal oversvømmelse-tid må også fastsettes.

Vi går inntil videre mot at A/S Sydvaranger får ny langsiktig reguleringstillatelse inntil en søknad med bedre konsenkvensavklaring foreligger. "

Kirkenes IF, O-gruppa uttaler i brev datert 24.03.93:

"Med hensyn til bruk av terrenget til o-idrett kan en ikke se at reguleringen av Kirkenesvatna vil få noen særlig virkning. (Vatna er allerede regulert i dag.) Derimot vil området som turterreng bli redusert i og med en varierende strandlinje."

Fylkesmannen i Finnmark har innhentet følgende uttalelser til sitt utkast til vilkår:

Hovedutvalget for miljø i Sør-Varanger kommune fattet i møte 18.02.94 følgende vedtak:

" Arbeidsutvalget bestående av 2 medlemmer fra innlandsfiskeremnda og 2 fra hovedtvalget for miljø foreslår følgende punkt knyttet til Fylkesmannens forslag til høringsuttalelse:

- 1. A/S Sydvaranger må gjøre beregninger av tilsigsmengden i vann som reguleringen omfattes av. Dette må så vurderes opp i mot bedriftens vannbehov. På den bakgrunn legges en beredskapsplan med alternative vannkilder slik at en unngår tapping utover de min-maks grenser som er foreslått for reguleringen.*
- 2. De min-maks nivåene som er foreslått for vannstanden må være absolutte. Regulering utover disse grensene må få konsekvenser for A/S Sydvaranger*
- 3. A/S Sydvaranger pålegges å sikre de fastboende som har vannuttak fra Svartakslavatn stabil og god vannforsyning.*
- 4. Det holdes fast på kravet om en minimumsvannføring i bekken fra Svartakslavatn.*
- 5. Prestevann: Maks reguleringsgrense må ikke overstige vegetasjonsgrensen.*
- 6. Førstevatn: Vannforsyningen fra Svartakslavatn må "sikres" på en slik måte at det ikke overføres yngel til Førstevann. Som en generell kompensasjon for den tidligere og fremtidige regulering av Kirkenesvannene bidrar A/S Sydvaranger med økonomisk støtte til planene for fiskekultivering som foreligger for Førstevatn."*

A/S Sydvaranger har gitt følgende tilleggskommentarer datert 29.11.93:

"Viser til Deres brev av 10.11.93, med utkast til uttalelse til vår søknad.

Med hensyn til reguleringsgrensene for Andrevatn/Tredjevatt gjør vi oppmerksom på følgende forhold:

- Uttalelse i vår søknad av 16.07.92: "Uttaket vil for de fleste år kunne gjøres innenfor reguleringsgrensene opp 0,25 m og ned 0,75 m. i forhold til vegetasjonsgrensen".*
- Denne uttalelsen vår basert på erfaringene i perioden 1990-1992 (supersligproduksjonen startet høsten 1989).*
- I 1993 har det i perioden jan. - april vært nødvendig med en regulering 0,75-1,55 m. under vegetasjonsgrensen.*
- Det vil også i 1994, og muligens i 1995, være nødvendig med en nedre regulering under 0,75 m. i forhold til vegetasjonsgrensen. Uten denne mulighet vil superslig anlegget måtte stanses i en 3-4 måneders periode.*
- På lengre sikt, iallfall f.o.m. 1996, vil situasjonen bli vesentlig forbedret*

gjennom en evt. dambygging våren 1994 ved utløp Svartakslavatn, og gjennom vannreducerende tiltak i produksjonsanlegget.

Med hensyn til Førstevatn, vil vi foreta en nøye regulering av utslippet fra Andrevatn for å unngå en vannstand over vegetasjonsgrensen. Men, vi gjør oppmerksom på at vannstanden i kortere perioder med store nedbørsmengder kan komme over vegetasjonsgrensen."

Fylkesmannen i Finnmark har sendt følgende innstilling til NVE, datert 3. mars 1994:

"Viser til brev fra A/S Sydvaranger av 16.07.92.

I henhold til brev fra NVE av 21.08.91 (vedlegg) vil søknaden bli behandlet etter vassdragslovens §§ 104-106 på grunn av de allmenne interessene i vassdragene. Etter fylkesmannens vurdering er det ikke nødvendig med ytterligere utredninger før uttalelse kan gis.

Fylkesmannen har sendt søknaden ut på høring til Sør-Varanger kommune, Statens Vegvesen Finnmark.

.//. Vedlagt følger kopi av kommunens vedtak, brev fra AS Sydvaranger av 29.11.93, og brev fra Sør-Varanger kommune av 18.02.94.

Området ble befart den 22.09.93 med representanter fra kommunen, AS Sydvaranger og NVE-Region nord.

Søknaden går i korte trekk ut på:

- Svartakslavatn reguleres med +0,5 m og - 1,25 m. Dette tilsvarer +0,9 m og -0,85 m i forhold til terskel-nivå.*
- Prestvatn heves 2 m i forhold til høyde på bunn-luken ved stenging av luke i demning.*
- Andre/Tredjevatn reguleres med +0,25 m og -0,75 m.*
- Førstevatn reguleres med + 0,40 m og -0,35 m.*

Magasinkapasiteten søkes økt ved heving av overløpsterskel i Svartakslavatn med 0,5m, og stenging av luke i Prestvatn som dermed heves 1,5 - 2 m.

Fylkesmannens uttalelse.

Fylkesmannen anbefaler at følgende reguleringer aksepteres:

Fra 1994:

Svartakslavatn:

Fylkesmannen foreslår at tiltakshaver pålegges følgende:

- * Dammen konstrueres slik at man kan lage kunstige utgangsflommer og oppgangsflokker, og slik at fisk kan forsere dammen.*
- * Tiltakshaver pålegges, etter nærmere avtale med fiskesakkyndig, å lage kunstige utgangsflommer og oppgangsflokker som gjør det mulig for fisk å vandre opp til vatnet.*
- * Tiltakshaver pålegges å gjennomføre nødvendige fiskebiologiske undersøkelser.*
- * Tiltakshaver pålegges å utrede og om nødvendig utbedre mulige gytebekker.*
- * Tiltakshaver pålegges å bekoste eventuelle kultiveringstiltak etter forslag fra fiskesakkyndig.*
- * Tiltakshaver pålegges å bygge tilstrekkelig antall flytebrygger, etter nærmere avtale med brukere av vatnet.*

Svartakslavatn er drikkevannskilde for lokalbefolkningen. De må sikres tilfredstillende vannforsyning.

A/S Sydvaranger antar at det i særskilte situasjoner kan være nødvendig å tappe utover de gitte tillatelser. Det må i tilfelle gis særskilt tillatelse til dette. Slike unntak vil kun være akseptable ved tapping fra Svartakslavatn.

Prestvatn.

Prestvatn kan reguleres mellom 46,5 m og 43,4 m. Det forutsettes at Prestvatn reguleres slik at man unngår hyppige vannstandsvariasjoner. Ved isdekke må vannstanden i vatnet ikke heves utenom i naturlige flomperioder.

Førstevatn.

Førstevatn kan reguleres mellom vegetasjonsgrensen og 0,35 m under vegetasjonsgrensen (mellom 44,6 m o.h. og 44,25 m o.h.). Det forutsettes at det om sommeren holdes mest mulig stabil vannstand. Det forutsettes at Førstevatn reguleres slik at man unngår hyppige vannstandsvariasjoner. Ved isdekke må vannstanden i vatnet ikke heves utenom i naturlige flomperioder

I perioden 1994 til og med 1996:

Svartakslavatn kan reguleres opp 0,50 m i forhold til vegetasjonsgrensen (til 12,00 moh) og kan reguleres ned 1,25 m i forhold til vegetasjonsgrensen (til 10,25 moh).

Andrevatn og Tredjevatt kan reguleres opp 0,25 m og ned 1,50 m i forhold til vegetasjonsgrensen (mellom 45,55 m o.h. og 43,80 m o.h.). Det forutsettes at vatnene reguleres slik at man unngår hyppige vannstandsvariasjoner. Ved

isdekke må vannstanden i vatnet ikke heves utenom i naturlige flomperioder.

Etter 1996.

Svartakslavatn kan reguleres opp 0,50 m i forhold til vegetasjonsgrensen (til 12,00 moh) og kan reguleres ned 0,75 m i forhold til vegetasjonsgrensen (til 10,75 moh).

Andrevatn og Tredjevatn kan reguleres opp 0,25 m og ned 0,75 m i forhold til vegetasjonsgrensen (mellom 45,55 m o.h. og 44,55 m o.h.). Det forutsettes at vatnene reguleres slik at man unngår hyppige vannstandsvariasjoner. Ved isdekke må vannstanden i vatnet ikke heves utenom i naturlige flomperioder.

Virkninger av reguleringene og begrunnelse for uttalelsen.

A/S Sydvaranger har behov for store mengder ferskvann. Det vesentlige anvendes til såkalt superslig-produksjon. Fra og med 1996 vil pelletsproduksjonen basert på egen malm stanse. Fra og med 1996 vil produkter som superslig utgjøre hoveddelen av produksjonen, forutsatt fortsatt drift. Da forventer man at vannforbruket blir mindre.

Med dagens vannforbruk vil AS Sydvaranger fullt ut nytte den tilgjengelige vannmengden. År om annet kan de være "nødt" til å overskride reguleringsgrensene, ifølge søknaden. Med en gitt tillatelse vil slike overskridelser ikke være tillatt uten særskilt tillatelse.

På bakgrunn av de fremtidige planer for produksjon, er det naturlig å dele tillatelsen i to perioder: En tillatelse t o.m. 1996, og en tillatelse etter 1996.

For perioden etter 1996 kan det imidlertid være nødvendig å søke etter andre vannkilder til produksjonen hvis vannbehovet er like stort som idag.

De omsøkte reguleringshøydene er større enn det som er ønskelig som permanent regulering. Men med en midlertidig tillatelse fram til 1996 kan man etter fylkesmannens vurdering akseptere større reguleringshøyder enn om dette skal være permanent.

I alle vatn kan man i perioder med høy nedbør/snesmelting få vannstander som er høyere enn de gitte reguleringsgrenser. Dette betraktes som naturlige variasjoner. Slike høye vannstander må imidlertid ikke skapes kunstig eller holdes kunstig høye.

Svartakslavatn

Idag er det ingen oppdemming av vatnet. Høyden på den planlagte oppdemmingen begrenses av veien og brua. Strendene langs vatnet er i hovedsak stabile. Det er ikke forventet vesentlige skader pga en slik oppdemming. Oppdemmingen tilsvarer omtrentlig at høy flomvannstand holdes utover sommeren.

En nedtapping ned til -1,25 m vil etter fylkesmannens vurdering ha flere negative virkninger:

** Betydelige tørrlegginger av gruntområder. Allerede ved - 0,75 m vil man få tilslamming av vannet. Videre er det problemer med båtutsetting pga lange*

gruntområder.

* En slik nedtapping vil ha økologiske konsekvenser: Det er de antatt næringsrikaste partiene som tørregges og utvaskes.

* En nedtapping vil gi utvasking av gruntområdene. Etter noen år står man igjen med stein-bunn og stein-strender. Dette vil bla. gi skjemmende strender.

* Et vesendig moment er at det er bebyggelse langs vatnet. For beboerne vil en for stor nedtapping være negativ på flere punkt:

Tilslamming av vatnet og drikkevannet; tørregginger og erosjon av strandområder; estetiske forhold ved tørregging; problemer med tilgjengelighet til vatnet.

* Det er endel hytter langs vatnet. Veien langs vatnet går til et attraktivt område, både som lokal friluftsområde og for turisme.

På bakgrunn av dette er kun en midlertidig reguleringsgrense på -1,25 m akseptabel.

Ved å bruke Svartakslavatn som permanent magasin vil elva fra vatnet være tørrlagt i store deler av året. Elva vil sannsynligvis være tørrlagt gjennom hele vinteren fram til vårflommen. Hvor lange periodene med tørregging i sommersesongen blir, er avhengig av tilsiget, dvs. nedbøren det aktuelle år. A/S Sydvarangers registrering ved vatnet, viser at i de fleste tilfelle med pumping, vil elva tørregges. Konklusjonen er at såfremt bedriften skal bruke Svartaksavatn som magasin, er konsekvensen at elva fra vatnet tørregges årlig i kortere eller lengere perioder.

Fylkesmannen kan akseptere slik tørregging, såfremt de foreslått tiltak som kan avbøte virkningene av en regulering av Svartakslavatn gjennomføres.

Før regulering var elva en fin sjørret-elv. Det er sannsynlig at sjørreten gytte i utløpselva. Det er begrenset med andre gyteelver/bekker. Men det bør foretas en registrering av disse bekkene.

En regulering som omsøkt vil føre til at fisken i vatnet får redusert næringstilgang. Det foreslås fiskeregistreringer i vatnet for å utrede disse virkningene. Dette er nødvendig for fremtidig forvaltning og pålegg. På grunnlag av fiskeregistreringene kan det bli gitt pålegg om ulike kultiveringstiltak i vatnet.

Førstevatn. Andrevatn - Tredjevatn. Prestvatn.

Det er tidligere gitt innspill til A/S Sydvaranger vedrørende regulering av disse vatnene. Det foreligger en uformell avtale som etter det vi vet har gitt tilfredstillende regulering av disse vatnene.

Prestvatn: I søknaden foreslås det en heving til 46,5 m ved stenging av luke. Ved dagens drift er luka åpen, dvs. at Prestvatn varierer i takt med Andrevatn. Dette forstås slik at Prestvatn får en heving på 1 m, og senking på 1 m. Idag er dette tur-område. Den omsøkte reguleringen er akseptabel, men det forutsetter at det ikke blir hyppige vannstandsvariasjoner i vatnet.

Andrevatn - Tredjevatn får lik regulering etter søknaden: + 0,25 m og - 0,75 m, sett i forhold til vegetasjonsgrensen på 45,3 moh. Nedtappingen blir -1,50 m til og med 1996. Den omsøkte reguleringen er akseptabel, men det forutsetter at det ikke blir hyppige vannstandsvariasjoner i vatnet.

Førstevatn får en regulering på +0,40 m og - 0,35 m sett i forhold til vegetasjonsgrensen. Det er laget en reguleringsplan for Førstevannslia. Arealer inntil vatnet er satt av til friluftsområder, campingplass og friluftspark. Friluftsparken nyttes av Sør-Varanger JFF. Det er bla. planlagt handicap-brygge. En regulering av vatnet vil ha betydning for bruken i og langs vatnet.

En heving på 0,40 m medfører at våtmarksområdene mellom 1. og 2. vatn oversvømmes, våtmarksområdene er hekkeområder for bla. vadefugl. Etter fylkesmannens mening bør Førstevatn ikke reguleres over vegetasjonsgrensen. Akseptabel regulering er mellom vegetasjonsgrensen og 0,35 m under vegetasjonsgrensen. Om sommeren brukes Førstevatn bla. av Sør-Varanger JFF. Sommerstid bør vannstanden holdes mest mulig stabil.

A/S Sydvaranger har gitt ytterligere kommentarer i brev datert 17.06.94:

"Viser til tidligere saksbehandling i forbindelse med vår søknad om vannuttak fra Svartakslavatn og Kirkenesvatnan.

I vår søknad av 16.07.1992 ble det oppgitt et vannbehov på opptil 900-1000 m³/time, og et totalbehov utfra dagens driftsopplegg på 6,5 mill. m³ pr. år.

Bedriften har i løpet av siste halvåret gjort en betydelig innsats for å redusere vannbehovet i prosessanleggene. Etter en investering på kr. 800.000,- har det lyktes å redusere vannbehovet til gj.sn. ca. 450 m³/time, dvs. et årlig forbruk på ca. 3,9 mill. m³.

Konsekvensen av denne reduksjonen er en betydelig mindre belastning på vannressursene.

Dette betyr at det pr. idag ikke er aktuelt å heve utløpsterskelen fra Svartakslavannet.

Såfremt det ikke skjer vesentlige endringer i nedbørsmengder og avrenningskoeffisienter, vil reguleringene kunne foregå etter følgende retningslinjer:

- 1. I perioden fra vårflommen og til 15. september reguleres Svartakslavatn slik at det beholdes tilstrekkelig vann i elven. Fortrinnsvis kun pumping fra Svartakslavatn når vannstanden er på det høyeste under vårflommen.*
- 2. I perioden fra 15. september og til isen har lagt seg reguleres Svartakslavatn slik at det ikke fører til tørrlegging av større gruntområder.*
- 3. I perioden fra isen har lagt seg og frem til vårflommen reguleres Svartakslavatn slik at vannstanden i Andre-/Tredjevatn fortrinnsvis holdes over 44,55 m.o.h., dvs. over den foreslåtte nedre reguleringsgrense gjeldende etter 1996.*

Disse retningslinjer vil etter vår mening eliminere de negative virkninger nevnt i Deres brev av 03.03.94.

Vi ber derfor om en revurdering av påleggene gitt i Deres brev av 03.03.94.

Forutsetning for en totalt sett minimal miljøbelastning er muligheten til å kunne legge den største reguleringsbelastningen av Svartakslavatn i perioden etter at isen har lagt seg. Dette innebærer en heving av vannstanden i Andre-/Tredjevatn når disse har isdekke. Tidligere erfaring viser at en økning av vannstanden ved isdekke ikke fører til unormale mengder overvann.

Vi ber derfor om bortfall av kravet vedr. heving av vannstanden ved isdekke. Muligheten for ytterligere reduksjon av vårt vannforbruk anses fortsatt å være tilstede, spesielt etter overgang til et redusert driftsopplegg i løpet av 1996.

Vi står til disposisjon dersom tilleggsinformasjon ønskes."

På bakgrunn av A/S Sydvarangers tillegskommentarer har Fylkesmannen i Finnmark i brev av 24.06.94 gitt følgende korreksjoner til sin instilling:

"./ A/S Sydvaranger har kommet med nye merknader til vår uttalelse om regulering av Svartaksla mm. Bakgrunnen er at bedriften har gjort en betydelig innsats for å redusere vannbehovet i prosessanlegget.

./ Siden forslagene fra AS Sydvaranger medfører endringer i vår tidligere uttalelse, har vi anmerket endringene inn i den tidligere gitte uttalelsen. Endringene med merknader er angitt med fet skrift i vedlegget.

Fylkesmannen mener endringene totalt sett er positive, og anbefaler at den endrede regulering av vatnene aksepteres.

Prestvatn.

Det har vært noe uklart hvilke reguleringsgrenser vatnet får med 2 m regulering. I søknaden er det angitt følgende høyder for Prestvatn:

- Topp demning (eksisterende demning): 46,42 m o.h. (Søkt HRV)*
- Bunn luke åpning: 43,41 m o.h. (Søkt LRV).*

Det er ikke angitt noen høyder i forhold til vegetasjonsgrense o.l. Vatnet er allerede regulert innenfor de nevnte HRV og LRV og det er ikke kommet innvendinger mot fortsatt regulering.

Tidligere søknad med gitte anbefalinger. Endringer ihht. brev av 17.6.94 og nye merknader er i fet skrift.

Søknaden går i korte trekk ut på:

- Svartakslavatn reguleres med +0,5 m og -1,25 m. Dette tilsvarer +0,9 m og -0,85 m i forhold til terskel-nivå. Bedriften ønsker å beholde nedre grense t.o.m. 1996. Aksepteres. (Se forøvrig nedenfor). Bedriften ønsker også å beholde følgende grenser i Andre og Tredjevatn tom. 1996: Andrevatn og Tredjevatn kan reguleres opp 0,25 m og ned 1,50 m i forhold til vegetasjonsgrensen (mellom 45,55 m o.h. og 43,80 m o.h.). Aksepteres. Det forutsettes av bedriften bestreber seg på å nå de nye grensene allerede fra 1994.

Nytt etter 1996:

Vårflom til 15. sept.: Svartakslavatn reguleres slik at det beholdes tilstrekkelig vann i elva. Den årlige middelvannføringen er ca. 320 l/s. Pga at elva kan tørrlegges også under uregulerte forhold, kan det være vanskelig å sette en minimumsvannføring i elva. Men vi antar at en rimelig minimumsvannføring i elva kan være 50 - 100 l/s.

15. sept. til islegging: Svartaksla reguleres slik at tørrlegging av store gruntområder unngås. Vi foreslår en LRV på 10,75 m o.h. (ned 0,75 m i forhold til vegetasjonsgrensen).

I perioden fra islegging til vårflom er det ikke angitt noen LRV. En rimelig LRV vil være 10,25 m o.h. (ned 1,25 m i forhold til vegetasjonsgrensen). Dette er de samme nedre grenser som det er søkt om opprinnelig.

- Prestvatn heves 2 m i forhold til høyde på bunn-luken ved stenging av luke i demning. Beholdes.

- Andre/Tredjevatn reguleres med +0,25 m og -0,75 m. Beholdes. Dvs. en regulering mellom 44,55 og 45,55 m o.h.

- Førstevatn reguleres med + 0,40 m og -0,35 m. Beholdes.

Hvis det er nødvendig å gå under disse grensene, må bedriften gi melding til fylkesmannen og NVE. Bedriften må gi årlige rapporter om vannstandsvariasjoner siste år. Rapporter gis i juli hvert år.

Magasinkapasiteten søkes økt ved heving av overløpsterskel i Svartakslavatn med 0,5m, og stenging av luke i Prestvatn som dermed heves 1,5 - 2 m. Faller bort.

Fylkesmannen anbefaler at følgende reguleringer aksepteres:

Fra 1994:

Svartakslavatn:

Fylkesmannen foreslår at tiltakshaver pålegges følgende:

** Dammen konstrueres slik at man kan lage kunstige utgangsflommer og oppgangsflokker, og slik at fisk kan forsere dammen. Faller bort.*

** Tiltakshaver pålegges, etter nærmere avtale med fiskesakkyndig, å lage kunstige utgangsflommer og oppgangsflokker som gjør det mulig for fisk å vandre opp til vatnet. Faller bort.*

** Tiltakshaver pålegges å gjennomføre nødvendige fiskebiologiske undersøkelser.*

** Tiltakshaver pålegges å utrede og om nødvendig utbedre mulige gytebekker.*

** Tiltakshaver pålegges å bekoste eventuelle kultiveringstiltak etter forslag fra fiskesakkyndig. Vi anbefaler at disse tre punktene beholdes, da reguleringen fortsatt kan ha negativ innvirkning på fisk.*

** Tiltakshaver pålegges å bygge tilstrekkelig antall flytebrygger, etter nærmere avtale med brukere av vatnet. Faller bort. Bedriften bør kontakte berørte brukere om dette.*

Svartakslavatn er drikkevannskilde for lokalbefolkningen. De må sikres tilfredstillende vannforsyning. Den nye nedtapping om vinteren kan medføre at drikkevannet tilslammes. Hvis det er nødvendig, må AS Sydvaranger forlenge drikkevannsledningen i Svartakslavatn.

A/S Sydvaranger antar at det i særskilte situasjoner kan være nødvendig å tappe utover de gitte tillatelser. Det må i tilfelle gis særskilt tillatelse til dette. Slike unntak vil kun være akseptable ved tapping fra Svartakslavatn. Beholdes. Dette kan fortsatt være aktuelt, da må bedriften søke særskilt.

Prestvatn.

Prestvatn kan reguleres mellom 46,5 m og 43,4 m. Det forutsettes at Prestvatn reguleres slik at man unngår hyppige vannstandsvariasjoner. Beholdes. Ved isdekke må vannstanden i vatnet ikke heves utenom i naturlige flomperioder. Faller bort. Vi regner med at pumping av vann vinterstid kan heve vannstanden også i dette vatnet.

Førstevatn.

Førstevatn kan reguleres mellom vegetasjonsgrensen og 0,35 m under vegetasjonsgrensen (mellom 44,6 m o.h. og 44,25 m o.h.). Det forutsettes at det om sommeren holdes mest mulig stabil vannstand. Det forutsettes at Førstevatn reguleres slik at man unngår hyppige vannstandsvariasjoner. Ved isdekke må vannstanden i vatnet ikke heves utenom i naturlige flomperioder. Beholdes. Bedriften har ikke angitt behov for endringer.

I perioden 1994 til og med 1996:

Svartakslavatn kan reguleres opp 0,50 m i forhold til vegetasjonsgrensen (til 12,00 moh) og kan reguleres ned 1,25 m i forhold til vegetasjonsgrensen (til 10,25 moh). Nedre grense beholdes tom 1996. Det forutsettes at bedriften bestreber seg på å nå de nye grensene allerede fra 1994.

Andrevatn og Tredjevatn kan reguleres opp 0,25 m og ned 1,50 m i forhold til vegetasjonsgrensen (mellom 45,55 m o.h. og 43,80 m o.h.). Det forutsettes at vatnene reguleres slik at man unngår hyppige vannstandsvariasjoner. Beholdes tom 1996.

Ved isdekke må vannstanden i vatnet ikke heves utenom i naturlige flomperioder. Faller bort.

Etter 1996.

Svartakslavatn kan reguleres opp 0,50 m i forhold til vegetasjonsgrensen (til 12,00 moh) og kan reguleres ned 0,75 m i forhold til vegetasjonsgrensen (til 10,75 moh).

Endres til: Vårflom til 15. sept.: Svartakslavatn reguleres slik at det beholdes tilstrekkelig vann i elva. Den årlige middelavrenningen er ca. 320 l/s. Pga. at elva kan tørlegges også under uregulerte forhold, kan det være vanskelig å sette en minimumsvannføring i elva. Men vi antar at en rimelig minimumsvannføring i elva kan være 50 - 100 l/s.

15. sept. til islegging: Svartaksla reguleres slik at tørlegging av store gruntområder unngås. Vi foreslår en LRV på 10,75 m o.h. (ned 0,75 m i forhold til vegetasjonsgrensen). I perioden fra islegging til vårflom er det ikke angitt noen LRV. En rimelig LRV vil være 10,25 m o.h. (ned 1,25 m i forhold til vegetasjonsgrensen). Dette er de samme nedre grenser som det er

søkt om opprinnelig.

Andrevatn og Tredjevatn kan reguleres opp 0,25 m og ned 0,75 m i forhold til vegetasjonsgrensen (mellom 45,55 m o.h. og 44,55 m o.h.). Det forutsettes at vatnene reguleres slik at man unngår hyppige vannstandsvariasjoner.

Beholdes.

Ved isdekke må vannstanden i vatnene ikke heves utenom i naturlige flomperioder. Faller bort. Siden dette nå aksepteres, regner vi med at punktet ovenfor er tilstrekkelig.

Hvis det er nødvendig å gå under disse grensene, må bedriften gi melding til fylkesmannen og NVE.

Bedriften må gi årlige rapporter om vannstandsvariasjoner siste år. Rapporter gis i juli hvert år."

VASSDRAGSAVDELINGENS VURDERING

Søknaden fra A/S Sydvaranger gjelder tillatelse til vannuttak og regulering av Svartakslavatnet og Kirkenesvannene i Sør-Varanger kommune og skal sikre A/S Sydvarangers vannbehov i produksjonsanleggene i Kirkenes. Bedriften har allerede tatt ut vann fra de aktuelle vannene i flere år, men fordi uttaket medfører inngrep i vassdraget og vannene ligger sentralt plassert ved Kirkenes, har man funnet det ønskelig å knytte vannuttaket til en tillatelse som setter grenser for reguleringen og ivaretar andre interesser i området.

Bedriften har foretatt en grundig vurdering av vannbehovet og gjort investeringer som har redusert behovet for regulering i forhold til den opprinnelige planen. Det totale vannbehovet er angitt til 3,9 mill.m³/år. På grunn av et større vannbehov fram til slutten av 1996 er det nødvendig å gi tillatelse til noe større regulering i denne perioden.

Fylkesmannen i Finnmark har hatt ansvar for behandling av søknaden og har i samarbeid med A/S Sydvaranger kommet fram til reguleringsgrenser som dekker bedriftens behov og som etter fylkesmannens vurdering ivaretar allmennhetens interesser i området.

Fylkesmannen foreslår en minstevannføring ut fra Svartakslavatnet på 50 - 100 l/s for perioden fra vårflommen og fram til 15. september, men framhever at det også under normale forhold kan forekomme at vannføringen går ned mot null. Årlig middelavrenning er ca 320 l/s. A/S Sydvaranger angir at det fortrinnsvis kun vil være behov for pumping fra Svartakslavatnet når vannstanden er høy under vårflommen. Vi foreslår at det derfor tas med et vilkår om at det fra vårflommen til 15. september ikke skal tappes vann fra Svartakslavatnet når vannføringen i utløpselva er under 75 l/s.

I alle vannene kan man i perioder med høy nedbør/snøsmelting få vannstander som er høyere enn de angitte reguleringsgrensene. Dette betraktes som naturlige variasjoner, men slike vannstander må ikke skapes kunstig eller holdes kunstig høye.

Fylkesmannen ber om at bedriften må avgi årlige rapporter om vannstandsvariasjoner. På

bakgrunn av erfaringer fra andre reguleringsanlegg finner vi det mer hensiktsmessig å bruke vårt standardvilkår på dette området. Det innebærer at konsesjonæren er forpliktet til å føre protokoll over reguleringen. Denne skal framlegges for NVE og fylkesmannen ved forespørsel.

For å ivareta landskapsmessige forhold, både under utførelse og drift av anlegget, har vi i punkt 5 tatt med standarvilkåret om dette. Vi er kjent med at anleggene for en stor grad allerede er i drift, slik at punktet om godkjenning av planer og framlegging av kostnadsoverslag må brukes i den grad det passer.

Området har vært befart av NVE's regionkontor som i hovedtrekk slutter seg til fylkesmannens anbefalinger.

Konklusjon:

Vi slutter oss til fylkesmannens vurderinger og etter en samlet vurdering av skader og ulemper finner vi at fordelene av den omsøkte planen er større enn skadene på allmenne interesser. Vi anbefaler derfor at A/S Sydvaranger gis tillatelse etter vassdragslovens §§ 104 - 106 til å regulere Svartakslavatnet og Kirkenesvannene og å bruke vann herfra i sine produksjonsanlegg på følgende vilkår:

1 Reguleringer:

Vannene kan reguleres innenfor følgende grenser:

	Vegetasj. grense m.o.h	Vannstand i forhold til vegetasj. grense (m)		Vannstand meter over havet	
		Oppd.	Senking	HRV	LRV
Svartakslavatn	11,5	+0	- 1,25	11,50	10,25
Andre/Tredjevatn	45,3	+ 0,25	- 0,75	45,55	44,55
Førstevatn	44,6	+0	- 0,35	44,60	44,25
Prestvatn				46,50	43,40

Det forutsettes at vannene reguleres slik at man unngår hyppige vannstandsvariasjoner.

For Svartakslavatn gjelder følgende begrensninger i reguleringen:

Fra vårflommen til 15. september: Svartakslavatn reguleres slik at det ikke tappes vann når vannføringen i utløpselva er under 75 l/s.

Fra 15. september til islegging kan Svartakslavatnet reguleres ned 0,75 m til 10,57 m.o.h. slik at man unngår tørrlegging av store gruntområder.

Fra islegging fram til vårflommen kan Svartakslavatnet reguleres ned 1,25 m til 10,25 m.o.h.

I perioden 1994 og ut 1996 gis det tillatelse til følgende avvik fra reglementet:

Svartakslavatnet kan i reguleres ned 1,25 m i forhold til vegetasjonsgrensen, dvs ned til 10,25 m.o.h uten foran nevnte begrensninger i reguleringen.

Andrevatn og Tredjevatn kan reguleres ned 1,5 m til 43,8 m.o.h.

Det forutsettes at bedriften også i denne perioden bestreber seg på å følge det permanente reglementet så langt som mulig.

2.

Etter nærmere bestemmelser av fylkesmannen i Finnmark plikter konsesjonæren å:

- gjennomføre nødvendige fiskebiologiske undersøkelser.
- utrede og om nødvendig utbedre mulige gytebekker.
- bekoste eventuelle kultiveringstiltak etter forslag fra fiskesakkyndig.

3.

Svartakslavatn er drikkevannskilde for lokalbefolkningen. Dersom reguleringen medfører tilslamming av drikkevannet må konsesjonæren etter pålegg fra fylkesmannen forlenge drikkevannsledningen i vannet for å sikre tilstrekkelig vannkvalitet.

4.

Det skal føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. NVE og fylkesmannen i Finnmark kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som konsesjonæren plikter å oppbevare for hele reguleringsperioden.

5.

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragsanleggene. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges

for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.